

תפקודים ניהוליים

ערכה לאימון ותרגול התפקודים הניהוליים לפיתוח לומד עצמאי

אחד האתגרים המשמעותיים העומדים בפני צוותי החינוך הוא **פיתוח לומד עצמאי**, שהצורך בו עלה ביתר שאת במסגרת הלמידה מרחוק במשבר "הקורונה". במסגרת איתור צרכים שקיימנו יחד עם צוותי ההנהלה בבתי הספר, עלה צורך בקידום **הלומד העצמאי** בכלל ופיתוח **תפקודים ניהוליים** בפרט. מנהלת המינהל, **אילנה נולמן**, מגדירה את איש החינוך כ"**מאמן צמיחה אישית**", מנטור עבור התלמיד שחלק מעבודתו החינוכית הוא הקניית מיומנויות מקדמות למידה ומיטיבות לחיים. ערכה זו, מהווה בסיס לאימון ותרגול של ששת התפקודים הניהוליים המרכזיים (ע"פ Barkly): תכנון וארגון, גמישות, הפעלה עצמית (יזימת ביצוע), בחירה בין חלופות (מיקוד במטרה), שליטה עצמית (ויסות עצמי) וזיכרון עבודה. בערכה זו כלים לכלל החינוכאים בבית הספר (לעבודת מחנך הכיתה והן לעבודת המורה המקצועי) ככל שדרך העבודה המוצגת בערכה זו תהפוך להיות שפה בית ספרית כך יגדל עומק השפעתה על התלמידים.

זא איתנו למסע של גילוי ופיתוח התפקודים הניהוליים של תלמידנו, לקראת לומד עצמאי,
אלכס, צוות מרום באינהל לחינוך התיישבותי פנימייתי ועליית הנוער, תשפ"א

תכנון תיאום והובלה: אורלי מילוא אלוני - מפקחת על הקידום הלימודי
אורלי אוחיון - מדריכת מרום מחוזית

כתיבה עיבוד עריכה ופיתוח: אורלי מילוא אלוני - מפקחת על הקידום הלימודי
אורלי אוחיון - מדריכת מרום מחוזית
תמי חג'בי - מדריכת מרום

צוות חשיבה וכתיבה: שוקר סהר, סרי רפי, כהן רואי, דינר ציפי
(מדריכי מרום)

תודה לד"ר שי מאמו על הייעוץ והליווי בהנעת הרעיון
תודה לצוות מדריכי מתמטיקה על העזרה בכתיבת יישום התפקודים במתמטיקה

אז.. למה אנחנו חושבים שדווקא הערכה שלנו תעניין אתכם?

וולטר מישל, בספרו "מבחן המרשמלו" (2014) תחת הכותרת "תפקודים הניהוליים כישורי העל שלנו" כותב: "התפקוד הניהולי, מאפשר תכנון, פתרון בעיות וגמישות מנטלית, והוא חיוני לצורך חשיבה מילולית והצלחה בלימודים. ילדים בעלי תפקודים ניהוליים מפותחים מאד יכולים לרסן תגובות אימפולסיביות, לזכור הנחיות ולשלוט בקשב שלהם כשהם מנסים להשיג את יעדיהם...תפקוד ניהולי מפותח מסייע בוויסות רגשות שליליים ובהפחתת מתח. ליקויים חמורים בתפקוד הניהולי שלנו **מגבילים את הפוטנציאל שלנו... אם התפקוד הניהולי מתפתח בגיל צעיר יש לילד סיכוי טוב יותר לבנות את החיים שהוא רוצה**".

קרה לכם בתקופת הקורונה (או בכלל) ש:

תלמידים לא **מבצעים** מטלה? התלמידים מתלוננים על **עומס** למרות שאתם ממש מנסים להתחשב? הסברתם את המשימה בצורה מאד ברורה, ועדיין יהיה תלמיד שישאל – "אבל המורה, מה צריך לעשות?" קרה שנתקלתם בתגובות של **כעס ותסכול** מצד התלמידים? תלמיד **שהפסיק** ללכת לתנועת נוער? או הפסיק להיפגש עם חברים? בערכה זו, תמצאו כלים להתמודדות עם האתגרים הנ"ל.

מה יש בערכה הזו?

ערכה זו מותאמת ללמידה מקרוב או מרחוק, ויש בה:

- ✓ רקע תיאורטי
- ✓ כלי לצמיחה אישית
- ✓ קלפי דילמה
- ✓ מיפוי תפקודים ניהוליים
- ✓ עקרונות ליישום בשטח למורה
- ✓ צעדים להטמעה מיטבית של הערכה

לכל תפקוד מצורף:

- ✓ הסבר למורה
- ✓ סרטון
- ✓ יחידת הוראה
- ✓ כלי שימושי לאימון ותרגול

אז... מתאים לכם, בואו איתנו... מפאן אפשר רק לצמוח

הנחיות להפעלת הערכה

מורה יקר,

ערכה זו בנויה ע"פ השלבים הנדרשים לעבודה עם התלמידים. אנו ממליצים לפתוח סביבת למידה בנושא **"תפקודים ניהוליים"** במרחב הפדגוגי בו אתם משתמשים בבית הספר שיאפשר לתלמידים לבצע את המשימות השונות, לחילופין ניתן להכין פורטפוליו המיועד לתפקודים הניהוליים כאשר השיעורים מתבצעים בבית הספר.

חשוב לנו לציין, שערכה זו מיועדת להטמעת התפקודים הניהוליים **כדרך חיים בכיתה ובבית הספר, וצוות ביה"ס כולו חשוב בהובלת התהליך. ככל שיותר אנשי צוות יהיו מעורבים בתהליך וידברו את השפה, כך ההטמעה תהיה משמעותית יותר.** לרשותכם מאגר מאמרים (העשרה תיאורטית) המאפשר העמקה של הצוות החינוכי בכל תפקוד ניהולי ובחשיבות התפקודים הניהוליים. בנוסף, ניתנת לצוות החינוכי המלצה כיצד לארגן את השיעורים, כך שהשיעורים עצמם יהוו שיקוף ומודלינג של התנהלות מכוונת תפקודים ניהוליים (ת'כלס בשטח).

שלב ראשון

כלי לצמיחה אישית - כל תלמיד ממלא שאלון (כלי לצמיחה אישית) זהו שאלון מיפוי שמטרתו איתור ואבחון התפקודים הניהוליים של התלמיד.

שלב שני

קלפי דילמה - (קלפים המציגים דילמות הקשורות לתפקודים ניהוליים מחיי התלמידים). ישנן מספר אפשרויות באופן הפעלת קלפי הדילמה:

אפשרות אחת, בכיתה פנים מול פנים - הדפס את הקלפים (ראו באייקון אפשרות להדפסה).

אפשרות שנייה, באופן מקוון סינכרוני, בקבוצות או במליאה ע"י שימוש wordwall (לחצו על האייקון המתאים).

אפשרות שלישית, שלח לתלמידים את הכרטיסיות במהלך השיעור למרחב הפדגוגי, ווטצאפ... כדי שיוכלו לבחור.

כל תלמיד עונה על קלף דילמה שבחר, תוך שיח ודיאלוג שאתה מוביל.

שלב שלישי

בכל אחד מששת התפקודים הניהוליים יש הסבר למורה, סרטון, יחידת הוראה וכלי לאימון אישי, לשימושכם במליאה, בקבוצות קטנות או בפרטני,

ע"פ שיקול דעתכם והצרכים שעלו מהמיפוי. יחידות ההוראה המוצעות בערכה זו, בנויות מארבעה שיעורים, שהראשון שבהם הוא היכרות עם התפקוד, השני הוא פעילות והטמעה, השלישי הוא אימון ותרגול של הכלי שימושי לאימון אישי והשיעור האחרון מזמין את התלמידים לכתוב את התובנות שלהם בעזרת שאלות מכוונות:

אמיליי - אני מה יוצא לי מזה בו תבוא לידי ביטוי הפנמת התפקוד. בסיום, על התלמידים להעלות למרחב הלימודי/פורטפוליו את דף האמיליי שמילאו.

מקרא

חוזרים לאיים

הסבר למורה

סרטון

מערכת שיעור

כלי שימושי לאימון ותרגול

המנהל לחינוך התיישבותי פנימייתי ועליית הנוער - צוות מרום תשפ"א

מיפוי

קלפי דילמה
לתרגול

כלי לצמיחה
אישית

העשרה
תיאורטית

ת'כלס בשטח

ויסות עצמי
שליטה עצמית

זיכרון עבודה

בחירה בין חלופות
מיקוד במטרה

הפעלה עצמית
יציאת ביצוע

גמישות

תכנון וארגון

הסבר לאורה

הסבר לאורה

הסבר לאורה

הסבר לאורה

הסבר לאורה

הסבר לאורה

סרטון

סרטון

סרטון

סרטון

סרטון

סרטון

מערק שיעור

מערק שיעור

מערק שיעור

מערק שיעור

מערק שיעור

מערק שיעור

כלי שיחוי
לאיחון אישי

כלי שיחוי
לאיחון אישי

כלי שיחוי
לאיחון אישי

כלי שיחוי
לאיחון אישי

כלי שיחוי
לאיחון אישי

כלי שיחוי
לאיחון אישי

הצעדים להצלחה

על מנת שההטמעה תהיה אפקטיבית ושפת התפקודים הניהוליים תהפוך לחלק בלתי נפרד מהשפה הבית ספרית אנו ממליצים על הצעדים הבאים:

1 בחירה של שכבה כפיילוט בית ספרי

2 חשיפת הנושא והערכה בחדר המורים

3 מינוי רכז השכבה/מחנך כמוביל הפרוייקט

4 כלל המורים בשכבה שותפים לתהליך

5 היועצ/ת מלווה את התהליך

6 קביעת קריטריונים למדידת הצלחה

7 מתן ביטוי לתפקודים הניהוליים מעבר לכיתה. כגון : הפסקות, עיצוב המרחבים..

8 קביעת מועדים למיפוי אישי/כיתתי/שכבתי כדי לעקוב אחר התקדמות התפקודים אצל התלמידים

9 קביעת מפגשי למידה לניתוח הנתונים וקביעת יעדים

10 שיתוף ההורים בתהליך